

Cesta do "Země středu"

Do Číny od nás jezdí mnoho cestovních kancelářů, jejichž itinerář se většinou příliš neliší. Jezdí, či přesněji řečeno, létá se od jednoho ke druhému ze zaběhlých čínských "highlights". I nám nezbylo než rozhodnout se pro jednu z několika téměř shodných nabídek.

V tomto materiálu si tentokrát nebudeme příliš všímat historických souvislostí a zeměpisných vysvětlení, což jsou témata zpracovaná v mnoha publikacích dostupných na našem trhu a mnoho dalšího se jistě dozvíme i od průvodce v průběhu naší cesty. Možná ale bude zajímavější přečíst si všední příhody a drobné zajímavosti, které se k oněm turisticky atraktivním místům ve vzpomínkách zkušenějších cestovatelů, kteří Čínu navštívili, váží.

Začněme Pekingem...

Pro budoucího návštěvníka hlavního města bude zajímavá už třeba jen informace, že když v Číně řeknete "Peking", tak nikdo neví, co máte na mysli. Číňané jméno své metropole vyslovují "Bejdžing" a do latinky přepisují "Beijing". Před každou cestou do země, jejíž jazyk neovládám, jsem si zvykla naučit se alespoň několik základních slovíček - prosím, děkuji, promiňte, dobrý den.... Opakovaně se mi vyplatilo jejich použití k navazování kontaktu či k "žehlení průšvihů" s domácím obyvatelstvem. Nejinak tomu bylo v případě výletu do Číny. Přesto, že mnohé cestovní příručky základní slova uvádějí, jeden si vůbec není jistý s jejich výslovností přepisovanou do "evropštiny". A tak jsem se hned při přestupu v Amsterdamu vrhla v odbavovací hale na jednoho čekajícího šikmookého džentlmena, dle vzezření a chování evidentně vysoce postaveného zazobance. Shovívavě a s pobaveným úsměvem mi poskytl konverzační základy společenské čínštiny - vždyť by se stejně jinak na letišti nudil! Získala jsem tak velmi cenný list papíru, který jsem po celou dobu zájezdu nosila v kapse. Jelikož je čínština přeci jen naprosto nepodobná všemu, co dosud umím, a já už jsem poněkud sklerotická, tak jsem zpočátku nebyla schopná vrýt si vše do paměti a opakovaně jsem musela pro papírek sahat a hledat písemnou nápovědu. Mnohdy tak docházelo k jemně trapným situacím, kdy dotyčný, vida, že lovím v kapse, už už natahoval ruku pro spropitné a já zatím jen blekotavě přečetla "caj tien" - nashledanou.

Číňané se rádi nechávají fotografovat - mladí i staří

Pokud jde o fotografování lidí, tak v Číně nebyl žádný problém. Číňané sami v hojném počtu navštěvují své historické objekty a výletní místa a většina z nich se tam fotografuje. Nebylo tedy problémem vždy se k někomu přitočit a fotit také. Na mnoha turisticky atraktivních místech jsou dokonce zřízeny půjčovny historických kostýmů a rekvizit, v nichž se dotyčný může nechat zvětšit sedě na trůně, oslu či velbloudovi před příslušným historickým monumentem. Poprvé jsem se zde dostala do

role zcela opačné, do role fotografovaného exotického objektu. Několikrát denně se mi stávalo, že mne ten nejdůležitější z upejpajícího se hloučku výletníků přišel požádat (buď lámanou angličtinou nebo posuňky), zda bych se s nimi nevyfotografovala. Musím teď figurovat v desítkách čínských rodinných alb - a nejen já, ale i ostatní účastníci zájezdu, většinou však jen ti, kteří opustili peloton výpravy. Oslovit štrůdl bílých cizinců si přeci jen ostýchají Číňané netroufali.

O babičce mi anglicky hovořící příbuzná prozradila, že jí bylo sto let, a postrčila mi ji i se židlí na sluníčko, aby se záběr lépe vydařil...

Čína očima turisty

Pohled na Čínu očima zájezdového turisty je výrazně zkreslený. Bylo mi jasné, že nás vozí pouze na místa, kterými se lze chlubit, na turisticky atraktivní historické památky se zázemím na úrovni, do dobrých restaurací a hotelů, v nichž jsou eliminovány veškeré negativní aspekty, které by mohly vyvolat podezření, že Čína není učiněným rájem na zemi.

Na všech úrovních čínského života, jak ve velkoměstech, která (zdá se) jsou tak trochu Potěmkinovými vesnicemi, tak na prostém venkově mne ale zaujala do očí bijící pracovitost a houževnatost zdejších lidí. Na Dálném východě je tomu jinak. Zatímco arabský prodáváč lelkuje nebo pokušuje vodní dýmku, čínská obchodnice neztrácí ani minutku a štrikuje. V Číně je všude uklizeno a všichni se jeví jako velice pracovití. Při vstupu do restaurace vás uvítají dvě krojované hostesky, další dvě vám odnesou svrchníky do šatny, livrejovaný mladík vás usadí ke stolu, kde se o vás starají číšníci, v průměru jeden na čtyři hosty.

Jako vrchol všeho udávám historku, kdy jsem chvíli měla možnost pozorovat metaře. Těch jsou ostatně ve větších čínských městech celé armády, takže je všude dokonale čisto. Číňanů je hodně, jsou pracovití, tak co by nemetli... Všichni jsou vyzbrojeni nejen koštětem, ale ve druhé ruce mají speciální plechovou krabici na dlouhé násadě, do níž nahrnují smetí.

V ústním podání, ale i písemně - například v Lonely Planet nebo i v českých novinách v souvislosti s nadcházející olympiádou - se mi dostalo varování před znečištěním čínských chodníků plivanci. Tento zlovyk je zde prý celonárodním koloritem a cizí návštěvník bývá pohledem na chodník v závislosti na svém jemnocitu buď jen rozčarován, nebo dohnán k dávení. Musím říci, že jsem se po celou dobu svého čínského pobytu nesetkala ani s náznakem něčeho takového. Pomyslela jsem si, že ti, kteří asi občas někde na chodníku zahlédli plivance a publikovali to, nebyli nikdy v Damašku. To by teprve viděli!

Ale zpět k onomu metaři. Ten muž totiž postával pod listnatým stromem. Chodník byl široko daleko dokonale čistý. Chlapík vyčkával. Po chvíli se z koruny stromu uvolnil list a klouzavým pohybem se pomalu snášel k zemi. Onen muž dostal výraz lovce (čínského lovce s minimální obličejovou mimikou) a sotva se list dotknul země, shrábl ho naučeným pohybem do plechové škatule. Poté opět zaujal číhající pozici... Dost však o metařích, vzhůru do středu "Země středu"!

Návštěvník Číny by si měl osvojit alespoň pár základních pouček a skutečností.

- Tak například, že hlavními náboženskými směry zde jsou konfucianismus, taoismus a buddhismus. Ty nejsou protichůdné a přesně oddělené, ale vzájemně se prolínají tak, že se hovoří o celku "trojího učení, které je jen jedno".
- Drak, fénix, perla a želva - některé z velmi často zobrazovaných čínských symbolů. Drak je nejčastěji uváděným čínským mýtickým zvířetem, jemuž je propůjčováno mnoho funkcí a vlastností. Bývá spojován s východem slunce, zrodem a deštěm. Je zosobněním mužského principu a vtěluje se do císaře. Naproti tomu pták fénix je božstvem větru, představuje ženský princip a bývá ztotožňován s císařovnou. Perla má mnohé významy v závislosti na souvislostech. Může vyjadřovat osvícenost, moudrost, nesmrtelnost, plodnost. Želva byla v Číně pokládána za záhadné, velice symbolické zvíře. Její krunýř se srovnával s nebeskou klenbou, její spodní strana s plochou deskou země. Kvůli těmto kosmickým vztahům se želvovina používala k věštění. Její reálná dlouhověkost učinila z želvy symbol dlouhého života.
- Před úředními budovami a chrámy se velmi často vyskytují jako hlídači dva kamenní lvi. Lev na pravé straně je samec a má pod levou tlapou vyšívání míč, v němž má ukryté mládě. Podle některých jde o velkou perlu, se kterou si lev hraje. Na levé straně bývá lvice s tlapou položenou na lvíčeti.
- Tradiční čínské střechy jsou pokryté glazovanými taškami a mají vzhůru zdvižené konce. Jejich hřebeny bývají v případě významných budov zdobeny postavičkami většinou zobrazujícími mýtická zvířata. Jejich počet je vždy lichý a roste s významem budovy.

Lev, strážce vstupu do chrámu

- Veškeré čínské historické (ale i mnohé současné) stavby jsou přísně uspořádané podle pravidel "geomancie", vědy vody a větru - čínsky "feng-šuej". Odborník feng-šuej určoval před stavbou polohu a umístění jednotlivých budov, dveří, zdí, mostů a dalších stavebních prvků tak, aby byly v souladu nejen navzájem, ale i vzhledem k okolní přírodě. Cílem všeho onoho složitého snažení bylo dosažení "harmonie středu". V čínské architektuře byla všeobecná obliba horizontální kompozice. Chrámy a paláce nebyly jedinou stavbou velkých rozměrů, jak jsme tomu zvyklí z Evropy, ale skládaly se z velkého množství

většinou přízemních budov uspořádaných dle přísných pravidel. Jednotlivé objekty měly jednoduché, povětšinou obdélné půdorysy. Všechny čínské chrámy, svatyně a kláštery jsou pokud možno orientovány severojižním směrem, socha boha či hrdiny se nachází na čestném místě čelem k jihu. Půdorys komplexu chrámových budov je nejčastěji obdélníkový, přičemž vstupní brána bývá ve středu jižní zdi. Vždy má zvýšený práh, aby se dovnitř nedostali zlí duchové. Hlavní oltář stojí pokaždé ve "vznešené" ose celku a přistupuje se k němu po přímé linii od hlavního vchodu.

- Ve všech císařských budovách se setkáme se šikmými plošinami z bílého mramoru. Jsou zdobeny bohatými reliéfy, v jejichž ornamentech převažuje motiv draka. Nikdo na ně nesměl vstoupit. Po schodech umístěných z obou stran reliéfu stoupali eunuchové nesoucí nosítka s císařem tak, aby se panovník vznášel nad reliéfy s draky.

Šanghaj - "Paříž východu" či "Děvka Orientu"?

Tuto východočínskou metropoli, která si krom výše uvedených vysloužila ještě mnohá další přívlastka a která vždy platila za "město rychlého zbohatnutí", velmi poeticky charakterizuje Lonely Planet: "Město dobrodruhů, podvodníků, gamblersů, obchodníků s drogami, misionářů, gangsterů a dandyů vždy tancovalo, když jinde zuřily revoluční boje. V roce 1949 si muselo vyzout své taneční střevíce a po dlouhá léta bylo temným svědomím komunistické Číny. Zakaboněné zástupy marx-leninistů tancovaly jen podle zvuků továrních sirén... Dnešní Šanghaj se opět probouzí do života..."

Slavný přístav leží na řece Huangpu v místě, kde se tato vlévá do delty Dlouhé řeky již u samého Východočínského moře. Z původní rybářské vesnice se díky obchodu hlavně v době koloniální stalo prosperující bohaté přístavní město. Mohutná řeka Huangpu je splavná i pro zaoceánské lodě, které tak připlouvají až do samého středu Šanghaje.

Počet zdejších obyvatel se odhaduje na třináct mil. Město samo má výsadní postavení v rámci současné čínské ekonomiky a je jedním ze tří měst, jež patří pod přímou správu čínské vlády. Po období stagnace za komunistické éry zde v posledních deseti letech opět nastal nebyvalý boom stavební a hospodářský...

Z pohledu krátké návštěvy se Šanghaj jeví jako velmi moderní velkoměsto prožívající prudký stavební rozmach se všemi pozitivy a negativy, která to s sebou nese. Krom prohlídky historických památek, které jsou však obklopeny moderní velmi komercializovanou zástavbou, jsme byli konfrontováni se zbrusu novým, pro turisty upraveným "typickým šanghajským městským jádrem". Ten, kdo má představu o potměných nebezpečných uličkách s opiovými doupaty, hernami a nevěstinci, bude velmi zklamán. Nablýskané "staronové" domy s charakteristickými výrazně prohnutými střešními rohy nabízejí pod neonovými reklamami veškeré "civilizační vymoženosti" MacDonalodem a KFC počínaje a po evropskou stříženými prodejny s předražnými suvenýry konče. Vše je zde - slovy Fulghumovými - z "pravého umělého dřeva". Tuto turistickou zónu v srdci staré Šanghaje velmi trefně charakterizuje Lonely Planet: "Je to taková disneylandová verze staré Číny."

Velkou atrakcí je lomený most s výhledem na pavilon s rádobystarou čajovnou

Životem pulzující obchodní čtvrť s nízkými domy typickými pro přelomu 19. a 20. století, doby zlatého věku

Vlastní obchodní centrum Šanghaje je - jak jinak - na nábřeží, kde probíhal kontakt obchodních a přepravních firem přímo v místě, kam připlouvaly lodě se zbožím. Slavné nábřeží Bund (čínsky Waitan) představovalo ve své době jakýsi šanghajský Wall street. Zašlou slávu těchto míst dodnes charakterizuje koloniální architektura vznosných fasád.

Projížďka po řece Hunagpu patří k povinným atrakcím turistických zájezdů. Vyjíždí se přímo z nábřeží Bund (výraz pochází z indické angličtiny a znamená bahnitý přístup k vodě, což dokonale charakterizuje povahu zdejší řeky) a jede se až k ústí do Dlouhé řeky (Jang-c'-ťiang). Naše skupinka vyjela na malém parníku brzy po obědě. Počasí bylo celkem příznivé, slunce sice nesvítilo, ale viditelnost byla dobrá. Během malé chvíle se však zvedl vítr, přihnaly se mraky a udělaly z nebe hnědou nehezkou kaši. Jeden by byl řekl, že je pozdní večer. Fotografové sice skřípěli zuby, ale nutno říci, že snímky, které takto vznikly, měly zvláštní atmosféru a nelze tvrdit, že by byly úplně na nic...

Siluetu koloniálních budov proslulého nábřeží Bund

V Šanghaji jsem si prožila malé soukromé noční dobrodružství. Večer měla naše skupina na programu "artistické vystoupení v hotelu Sangri-la", o němž jsem zjistila, že se vypíná na nábřeží přímo proti Bundu a že tudíž odtud budu moci pořídít několik skvostných nočních snímků. Poté, co jsem se dozvěděla, že vystoupení nebude v hotelu, ale v divadle, odkud je výhled leda tak na policejní stanici, vzbouřila jsem se a rozhodla se podniknout projížďku noční Šanghají. Původně jsem myslela, že se mnou pojede tatínek a bude mi dělat "bodyguarda", ale ten prohlásil, že se těší na žongléry a ať si dělám co chci. Nezbylo mi, než zachovat dekórum a vyrazit na vlastní pěst. Když jsem sama ve ztemnělých ulicích neznámého velkoměsta, kde kupodivu téměř nikdo neuměl anglicky, stopovala taxi, byla ve mně malá dušička... Použila jsem svou osvědčenou fintu z arabských zemí a při jízdě taxikem jsem jakoby telefonovala ze svého mobilu s jakýmsi fiktivním známým a anglicky mu sdělovala, že se za chvíli sejdeme tam a tam. Toto počínání mělo v taxikáři vyvolat přesvědčení, že je o mne dobře postaráno, a odradit ho od eventuálních nekalých choutek. Nevím, nevím, do jaké míry mi toto bláhové počínání pomohlo, vezmu-li v potaz, že nebohý Číňan neuměl říct ani "hallo". Naštěstí vše dobře dopadlo, prošla jsem se po osvětleném Bundu, který večer slouží jako korzo, pořídila několik fotek a vrátila se včas, takže jsem ještě stačila zahlédnout pyramidu dvaceti artistů, z nichž tomu nejvýše postavenému už mizela hlava v provazišti divadla...

V Šanghaji jsou dvě opravdu krásné historické pamětihodnosti

Yufo Si (Chrám jadeitového Buddha)

Jeden z mála šanghajských buddhistických chrámů pochází z počátku 20. století a jeho ústřední pozoruhodností je dvoumetrová socha Buddha za jadeitu. (Dlouho jsem si myslela, že jadeit a nefrit jsou totožné, ale tyto kameny, byť jsou si velmi podobné, se přeci jen liší. Jadeit je jemnější, bledší a vzácnější.) Pověst uvádí, že sochu přivezl jakýsi mnich ze své cesty do Barmy a chrám pro ni nechal postavit z almužen, které se mu za tímto účelem podařilo nastřádat.

Chrám jadeitového Buddha mne zaujal nádhernou filigránskou výzdobou na okrajích střech

Ten pravý jadeitový Buddha byl pečlivě strážěn a nebylo možné ho vyfotografovat, ale Buddha se to v chrámu jen hemžilo a tenhle mu je docela podobný...

V průvodcích se píše, že se v interiérech čínských chrámů, ani na jejich nádvořích nesmí fotografovat. Zprvu jsem to respektovala a jen tiše trpěla při pouhém pohledu na všechny ty pozoruhodnosti. Posléze jsem však zjistila, že se přeci jen fotografovat dá. Různí návštěvníci tak činili více či méně okatě a oprskle v souladu se svou náturou a v závislosti na momentálním výskytu hlídačů či bigotních věřících. A tak jsem se i já osmělila a kradla fotografické záběry, kde se jen dalo...

Yu Yuan (Zahrada Ju – Zahrada Příjemného odpočinku)

Zahrada Ju

Zahradu nechali vybudovat v samém centru Šanghaje příslušníci rodiny Pan, vysoce postaveného úředníka za vlády dynastie Ming v 16. století. Má být příkladem harmonie, symetrie a vyváženosti. Původní zahrada byla podstatně větší - utrpěla však poškození a částečně poničení v období opiových válek a taipingského povstání. Jádro zahrady se uchovalo a bylo rekonstruováno. Byla jsem hodně udivena tím, co se rozumí pod pojmem "tradiční čínská zahrada". Žádné trávníky, žádné záhonky. V čínské zahradě jsou kamenné cestičky, jezírka, pavilony, sochy, lavičky, skály, besídky, mostky, romantické průchody a zákoutí a jen tu a tam strom.

Xi'an - hliněná armáda a "popelky" sprašové oblasti

Xi'an je hlavním městem provincie Shaanxi, jež patří k nejdéle osídleným místům Číny. Oblast byla obývaná již v dobách prehistorických, svou největší slávu zažila v období vlády dynastie Tchang, kdy byl Xi'an metropolí celé říše a se svým milionem obyvatel byl největším městem v Asii. Xi'an ležel na křižovatce důležitých obchodních cest a byl východiskem proslulé "hedvábné stezky".

Město leží ve sprašové oblasti, což znamená, že zdejší půda je tvořená čímsi mezi jemným pískem a prachem. Nevím, zda je to tam tak stále, ale po celou dobu našeho krátkého pobytu se ve vzduchu vznášely jemné částičky, které způsobily dojem špinavé hnědé mlhy. Vše - domy, stromy, auta, kola, lidé - bylo pokryto vrstvou tohoto hnědošedého závoje. Xi'an samotný je velký, zaprášený a ne zrovna nejhezčí. Ve svém centru i okolí má ale několik pozoruhodností, které bezesporu stojí za návštěvu a zde za zmínku.

Čchin bingmayong (Hliněná - či terakotová - armáda)

Tato pozoruhodnost je jednou z absolutních "highlights" pro návštěvníky Číny. Panovník Čchin Š'chuang-ti, který vládl ve 2. století před Kristem, je považován za sjednotitele Číny a má proto přídomek "První císař". Jeho postavení v dějinách je velmi diskutované, protože na jedné straně dokázal sjednotit rozdrobené malé státy, zavedl jednotné míry, váhy a písmo, zahájil gigantické projekty, jakými byly zavodňovací kanály, Velká čínská zeď, učinil z Xi'anu, do té doby nevýznamného, metropolí říše, ale na straně druhé nechvalně proslul jako despotický krutovládce.

V roce 1974 byl v polích 30km za Xi'anem zcela náhodně učiněn ohromující objev - podzemní hliněná armáda, kterou - jak se posléze ukázalo - nechal "První císař" vybudovat jako součást svého pohřebního vybavení. Bylo nalezeno zhruba sedm tisíc hliněných válečníků v životní velikosti, rozestavených do bojových šiků doplněných o koně a vozy. Figury se vyznačují dokonalými proporcemi a individuálními rysy obličejů a oděvů.

Uvádí se, že v terakotové armádě neexistují dva shodní vojáci. Každá figurína má svůj individuální výraz obličeje

Ze čtyř odhalených výkopů je největší výkop číslo 1, který obsahuje přes 6000 figurín uspořádaných do bojových formací.

Pohřeb "Prvního císaře" přivedl k dokonalosti čínskou praxi vytvořit duplikát světa živých v podzemní rezidenci, v níž by zesnulý mohl žít navěky. V Xi'anu byly nalezeny čtyři oddělené podzemní místnosti označené jako výkop 1 až 4. V nich situované formace bojovníků jsou sestaveny podle tehdejších vojenských předpisů popsaných v textech o válečné strategii. Hliněná armáda byla rozbita záhy po smrti "Prvního císaře", když generál Xiang Yu spolu se svými vzbouřenci srovnal se zemí paláce v čchingském hlavním městě a zničil císařovu hrobku. Všechny místnosti

byly již tehdy vykradeny kvůli autentickým zbraním a jejich strop se propadl v důsledku úmyslně založeného požáru. Většina figur byla poničena a nyní, po staletích, musela být znovu pracně sestavována.

Již předem jsme byli v brožurách a i naším čínským průvodcem upozorňováni, že se v prostorách hliněné armády nesmí fotografovat. Byla jsem z toho hodně smutná, a tak jsem si repliky válečníků předem vyfotografovala alespoň v obchodě, kam nás ještě před prohlídkou zatáhli. Jelikož se mi již opakovaně stalo, že jsem v autě či autobuse nechala blesk, stativ, další film či jiné důležitosti, zvykla jsem si vláčet kompletní fotografické vybavení s sebou kamkoliv. A hle, jak se mi to tentokrát vyplatilo! Když jsem zjistila, že Číňané prskají blesky ze svých malých foťáčků do šera stometrového hangáru v bláhové naději, že z toho něco bude, a hlídače to nechávalo chladnými, rozbalila jsem svůj stativ a dálkovou spoušť a jen jsem se tetelila...

V neklid mne uvedla informace, že je přesně známo místo vlastní hrobky "Prvního císaře". Je jím nedaleký pahorek Li, který údajně ukrývá podzemní palác a hrobku zmíněného panovníka. Čínští archeologové se zatím neodvážili prozkoumat tuto lokalitu s odůvodněním, že nemají potřebnou technologii a know how, a tak obsah hory zůstává nadále záhadou. Tak já bych to tedy (být na jejich místě) nevydržela...

Huaqingchi ("horké prameny a lázně")

Západně od Xi'anu leží na úpatí hory Li Shan (Hora Černého koně) lázně s vyvěrajícími horkými prameny, které si nechali pro svou potěchu vybudovat čínští císaři. Nejvíce lázně proslavil císař Xuangzong z dynastie Tchang, který zde trávil zimy se svou konkubínou Yang Guifei, považovanou za nejkrásnější ženu Číny všech dob. Uvádí se, že kvůli ní dokonce zanedbával své vladařské povinnosti. Za ponoření ruky do horkého pramene se zde platil poplatek. Můj tatínek však začal kulhat, kroutit se a masírovat si bedra. Čínské pokladní pravil česky, že má revma a že by přeci od něj nechtěla peníze, když je tak starej... Poté se vecpal kolem turniketu a šel se opláchnout do horké vyvěrající vody. Paní se nejdřív durdila, pak ale mávla rukou a rozesmála se...

Romantické stavby v areálu "horkých lázní" Huaqingchi

Takto vypadalo centrum Xi'anu přes den. Nesvítilo slunce a vše bylo zahaleno do šedavého oparu z kombinace mlhy a sprašových částiček. Foto zachycuje zmíněnou Bubnovou věž

Ve vlastním historickém jádru Xi'anu je několik dalších zajímavostí, které jsou - bohužel - vedle hliněné armády jen jakýmisi "popelkami" - slovo pro památku ve sprašové oblasti naprosto příznačné... V centru města jsou nedaleko od sebe dvě "věže" ze 14. století. (V našem chápání tohoto pojmu jsou ony stavby na věže málo vysoké a příliš široké, ale jiný kraj - jiné věže ...). Zvonová věž oznamovala kdysi čas jít do práce. Její nedaleko stojící kolegyně Bubnová věž naproti tomu dávala na vědomí, že se může jít z práce domů.

Dayanta (Velká pagoda divoké husy)

Pagoda je součástí komplexu kláštera Milosrdenství (Cí'ensi) vybudovaného v 7. století. Stupňovitá stavba je vysoká 64 m a pochází z roku 652. Krom toho, že byla v průběhu staletí zvýšena z původních pěti pater o dvě další, nedoznala za oněch 1350 let žádnou stavební úpravu. Zůstala nedotčena i po zemětřesení o síle 8 stupňů Richterovy škály... Tolik tištěná brožurka o Číně z vydavatelství Olympia. Lonely Planet tvrdí: Pagoda byla opakovaně renovovaná, restaurovaná a přistavovaná ... tak vida.

Co tvrdil náš čínský průvodce nevím, protože jsem pobíhala po areálu, fotografovala a jeho neposlouchala. Stavba byla určena k uchování svitků, které sem v 7. století přivezl učenec a cestovatel Xuan Zang z Indie. Velká pagoda divoké husy je proto dodnes symbolem kulturních vztahů mezi Čínou a Indií. A proč Pagoda divoké husy? Legenda vypráví (je to z ústního podání a možná, že jsem to trochu popletla...), že na zemi seděli vyhladovělí mnichové a modlili se k Buddhovi. Ten nejmladší z nich, vysílený hladu, si přál, aby dostali něco k snědku. Vtom z hejna divokých husí, které nad nimi zrovna letělo, spadla jedna přímo mezi mnichy. Nejmladší se zaradoval, poděkoval Buddhovi a chystal se husu začít upravovat k jídlu. Nejstarší mnich však mladíka pokáral slovy - "Přece bys tak vzácný dar od samotného Buddha nesnědl! Je na místě, aby se tato událost zvěčnila pro další pokolení!" ... A tak vznikla Velká pagoda divoké husy.

Velká pagoda divoké husy byla zahalená do prašnomlžného oparu

Čchingzhensi (Velká mešita)

Město Xi'an má proslavenou muslimskou čtvrť, jejímž duchovním centrem je Velká mešita, která patří k největším islámským stavbám v Číně. Starobylé stavby, jež v sobě pozoruhodným způsobem kombinují prvky islámské a čínské architektury, pocházejí původně až z 8. století, jejich nynější podoba je však o mnoho mladší. Mešita se mi jevila jako typická čínská stavba s mnoha pavilony, zahradami a dvory navzájem oddělenými zdobnými branami. Nebýt arabských nápisů, těžko by bylo uvěřit, že má tento komplex něco společného s islámem.

Jeden by nehádal, že tento typický čínský areál je starodávná muslimská mešita

A nakonec zážitek, který korunoval náš krátký pobyt v Xi'anu - večer nás (spolu s dalšími evropskými turisty, kteří ve městě tou dobou dleli) zavezli na "velkolepou šou z období dynastie Tang". Slavnostní večere měla několik chodů, přičemž nám vyhrávala tradiční hudba. Po dezertu zhasli a "pořádně to rozbalili".

Velmi turistický galavečer měl evokovat dávné doby dynastie Tang. Evokoval spíš Broadway...

Peking

Čínská lidová republika vytvořila si ze svého dvanáctimilionového hlavního města jakousi výkladní skříň. Vnímavý pozorovatel si však vzápětí všimne, že hned vedle výstavních bulvárů s honosnými budovami jsou malé neupravené uličky s ubohými krámkami. Peking je velmi dobře připraven na turistický ruch, ale je evidentní, že organizované zájezdy se pohybují po stejných "vyšlapaných" trasách a navštěvují jen některá místa, restaurace a hotely. Přesto, že jsem si tyto skutečnosti uvědomovala a že jsme zde strávili jen několik málo dní, byla jsem naprosto omámena vším, co jsem zde viděla, krásou staré čínské architektury, zcela odlišné ode všeho, co jsem dosud poznala, vstřícností zdejších lidí a kulturními zvláštnostmi, s nimiž jsem měla možnost se setkat. Bylo by nad rámec krátké reportáže snažit se detailněji přiblížit všechny tyto dojmy.

Tiantan (Chrám Nebes), založený před bezmála 600 léty císařskou dynastií Ming, sloužil vladařům k uctívání Nebes, nejvyššího vládce Vesmíru. Dvakrát do roka se zde konaly složité obřady, které měly zajistit dostatečnou úrodu, a tak sloužit k zachování císařské moci. Chrám Nebes leží uprostřed rozlehlého parku a sestává z mnoha budov a bran, jejichž dominantou je síň Modliteb za dobrou úrodu. Pozoruhodná kruhová stavba z roku 1420 je 38m vysoká a její průměr činí 30m. Je umístěna na trojstupňové mramorové terase. Veškeré počty sloupů, stupňů, schodů a vstupů mají svou symboliku a nic zde není nahodilé. Nejčastěji se objevuje číslo "9" či jeho násobky. Lichá čísla byla pokládána za nebeská a nejuctívanější byla právě devítka, jako nejvyšší jednomístné liché číslo. Glazura tašek na střeše síně Modliteb za dobrou úrodu má modrou barvu, barvu Nebes.

Dominantou Chrámu Nebes je síň Modliteb za dobrou úrodu

Gugong (Zakázané město), císařský palác dynastií Ming a Čching nesl toto zvláštní pojmenování proto, že přístup do něj byl všem nevyvoleným přísně zakázán. Celý komplex, jehož původní koncepce pochází z počátku 15. století, je od okolního města oddělen desetimetrou zdí dlouhou tři kilometry a 50m širokým vodním příkopem. Prostí lidé se museli od palácových zdí držet v uctivé vzdálenosti.

Hlavní palácová brána, Brána Nebeského klidu, má pět průchodů, k nimž přes vodní příkop vede sedm mostů. Bylo přesně určeno, kdo na který z nich může vstoupit. Prostřední most byl určen výhradně císaři. Dnes bránu zdobí gigantický Maïv portrét a jásavá hesla: "Ať žije Čínská lidová republika!" a "Ať žije jednota národů celého světa!"

Zakázanému městu se oficiálně říká "Palácové muzeum". Udává se, že tento rozsáhlý architektonický komplex rozkládající se na 72 hektarech a čítající devět tisíc místností, je největším a nejlépe dochovaným souborem historických budov na světě. Podoba většiny budov pochází z 18. století, protože palác podléhal velmi častým opravám a rekonstrukcím, jež byly zapříčiněny nesčetnými požáry. Ty byly důsledkem nehod při oblíbených lampionových slavnostech a ohňostrojích, ale mnohé z nich byly založeny úmyslně dvorními eunuchy. Těm totiž vždy při stavebních pracích zůstaly za nehty pěkné peníze...

Zakázané město je nesmírně fotogenické

Naše (bohužel) krátká prohlídka Zakázaného města proběhla tak, že jsme z nádvoří vystoupali po schodišti k paláci, jím prošli, sestoupili na další nádvoří a jím prošli opět k dalšímu paláci a tak dále a tak dále. Paláce byly sice nádherné, ale velmi monotónní: nízká obdélníková budova se zdůrazněnou horizontalitou a nádherná střecha s prohnutými rohy, pokrytá glazovanými taškami. Jména jednotlivých staveb byla velmi poetická - "Síň Nejzazší harmonie", "Síň Vyvážené harmonie", "Síň Uchování harmonie", "Síň Zušlechtování mysli". Na detailní prohlídku nám nezbýval čas. Náš čínský průvodce nás neustále popoháněl, abychom stihli palácovou soustavou alespoň projít. My jsme nevycházeli z údivu, protože jsme opakovaně byli přesvědčeni, že jsme již na druhém konci, ale bylo nám vysvětleno, že jsme ještě ani zdaleka nevstoupili do residenční části...

Želva, symbol dlouhověkosti

Yiheyuan (Letní palác), soustava zahrad, paláců a pavilonků, soustředěná kolem rozsáhlé vodní plochy jezera Kunming, leží na úpatí kopce Dlouhověkosti. Toto císařské sídlo v severozápadní části Pekingu vzniklo původně již ve 12. století. Jeho dnešní podoba je spojena se jménem císařovny Cixi. Ta našla zalíbení ve starém pozapomenutém císařském parku a nechala zde zřídit letní rezidenci zčásti i z prostředků, které byly původně určené k obnově císařské námořní flotily. Poté, co byl Letní palác za 2. opiové války zrušen, ho nechala velmi nákladným způsobem zrekonstruovat. Jezero Kunming je velmi mělkou uměle vybudovanou vodní nádrží. Původně sloužilo ke kratochvilným projížďkám císařovny Cixi a jejího doprovodu, nyní se po něm prohánějí lodky přeplněné turisty. Císařovna Cixi (Cch'si) je velmi známou postavou čínských dějin. Vlastním jménem Jehonala, původně palácová konkubína císaře Sien-fenga, si postupně vybudovala velmi pevnou pozici a získala rozhodující vliv v říši. S odstupem se jeví jako velmi talentovaná intrikánka, jejíž metody byly často více než podezřelé. Nikdy se neprohlásila za hlavu státu, ale po dlouhá desetiletí byla šedou eminencí a vládla jako císařovna-regentka. Na sklonku jejího života jí lid přezdíval "Starý Buddha". Po návratu domů jsem si s chutí přečetla Fabriciovu knihu "Tajný deník čínské císařovny" - velmi doporučuji postupovat obráceně, to znamená nejprve číst, poté se vypravit do Číny...

Nad zrcadlem vodní plochy jezera Kunming se tyčí dominanta celého areálu: kopec Dlouhověkosti se čtyřpatrovou věží Pavilonu vonných kadidel obětovaných Buddhovi

Hlavní pozoruhodností Letního paláce a největším lákadlem pro návštěvníky je proslulá Mramorová loď, jeden z výstředních rozmarů císařovny Cixi. Ta nechala zbudovat pro své dvorské slavnosti kamenný pavilon ve tvaru lodě, který vybíhá ze břehu do jezerních vod

A na závěr článku o Pekingu se s čtenářem podělím o dva nové poznatky, o nichž jsem z domova měla zcela odlišnou představu. Takže: "pekingská kachna" není kachna a "pekingská opera" není opera. (Ostatně se to dalo čekat, protože většina z nás ví, že "pekingský palácový psík" není pes, ale mop.) - Doufám, že jsem si to teď u některých šeredně nerozlila...

Žádný hromadný výlet do Číny se neobejde bez slavnostní večeře, kde se podává tradiční "pekingská kachna". Ve velmi honosném prostředí, s kanýry připnutými suchým zipem k saténovým ubrusům a s livrejovanými číšníky se nám dostalo ctí ochutnat tuto vyhlášenou delikatesu. Řeknu vám upřímně: nic moc. Celý ten zážrak spočívá v kouscích opečené velmi tučné kachní kůže podávané s jakoby povidlovou omáčkou, to vše zavinuto do malých placiček. Asi jsme správně nedocenili tu vzácnost připravenou ze speciálního druhu zvláště pečlivě vykrmených kachniček a museli jsme působit jako vyslovení barbaři, když jsme se průvodce zeptali, kde je vlastně maso z té kachny. Asiáté mají naštěstí nevyvinutou mimiku, a tak nebylo vidět mírné pohrdání v jeho tváři, když nám vysvětlil, že maso v tomto případě vůbec není důležité a že se z něj dělá polévka.

"Pekingská opera", čínsky t'ing-si je již po staletí oblíbenou formou národní zábavy. Její styl je poměrně prostý a nenáročný - předvádí dobře známé příběhy z dějin a literatury. Repertoár lze rozdělit na hry civilní, bojové, epické a veselohry, v nichž vystupují čtyři hlavní typy postav: mužské, ženské, s pomalovanými obličejí a klaunské. Každou roli charakterizuje soubor výrazné mluvy, zpěvu a akrobatických prvků - tolik odborná literatura.

Představení, které jsme shlédli v jednom pekingském divadle, bylo vším jiným, jenom ne operou tak, jak ji chápeme my v Evropě. Připomínalo to něco mezi pantomimou a baletem, přičemž zpěvu bylo skutečně pomálu. Spíše šlo o jakési výkřiky či zvukomalebná zvolání. Velkou zajímavostí byl již samý úvod, kdy jsme zastihli herce, kterak se líčí a připravují na představení přímo ve foyer divadla. Samo představení sestávalo ze tří jednoaktovek. První představila jakousi pantomimu ve stylu grotesky, druhá byla humorným zamilovaným příběhem a poslední připomínala artistické vystoupení s bojovými prvky.

Herci se na představení připravují přímo ve foyer divadla

